

csak ellentett pólusokat ismer: az abszolút szellemiséget és abszolút érzékiséget. Abszolútumok küzdelmében pedig nincs kiegyenlítődség és mivel Tabéry kérlelhetetlen dedukciója értelmében a magyar zseni pusztulásra van elátkozva, győztes csak a másik fél maradhat, a regény „sárga gyönyör“-e, mely aztán végérvényesen elpusztít minden emberi magasbalendülést. Valóban így kiteljesedik az emberi tragikum is: a kettészakadt én szellemi felét megölte a kor, a felszabadult anyag pedig a földi örömeiket kereső embert hajítja le a megemmisülésbe vagy, ami ezzel egyértékű, a pusztta ösztönéletbe.

Sötét vonások ezek s Tabéry szerint, nincs kiút a fény felé. Itt már elágazhatnak véleményeink, de respektálnunk kell azt a komolyságot, mellyel egy fontos problémát igyekezett a magyar tragikum nézőpontjából meglátni. Tudomásunk szerint Tabéry erdélyi író s benne bizonyára még teljesebben él ma a magyar „lenni vagy nem lenni“ kérdése. Szemléletének sötét aláfestéséhez bizonyára ez is elhatározóan járul hozzá és nem veszi észre, hogy néhol fénypontok is felcsillannak. Munkája mindenesetre számottevő alkotás, különösen ma, amikor a külföldi koltportárs-regények fordításözöne ömlik rá a magyar olvasóközönségre.

Kerecsényi Dezső.

Három értekezés. Irodalombúváraink az utóbbi években aránylag keveset hallattak magukról. Ami könyv vagy értekezés megjelent, anyaggyűjtésében még többnyire a békeidők termése volt, főképp az alkalomszerűség jegyében fogant s ritka volt közöttük a különleges tárgyszeretet szülötte. Napjainkban mintha e részben valamelyest nagyobb élénkség jelei mutatkoznának.

Heller Bernát (*A biblia a költő Zrinyi Miklós műveiben*) érdeklődésében a XVII. század felé fordulva azokat a szalakat nyomozza, melyek Zrinyi, a költő képzeletét a biblia szövegéhez és eszmevilágához fűzik. Megállapításainak lényege, mely szerint „Zrinyi a bibliából nemcsak erkölcsi, hanem költői és írói ihletet is merít“, tudott dolog volt ugyan eddig is, a szerző azonban ezt a bizonyosságot többféle vonatkozásban tömördek példával erősíti meg és párhuzamos idézetekkel szemlélteti.

A Zrinyász katolikus jellegét újabban sokszor s igen nyomatékosan hangoztatták: e tanulmány a biblia páratlan ismerőjéül mutatja ki e nagy költőt és embert. Hasonló szempontból figyelemreméltó Bene Kálmánnak *Arany természetéről* szóló dolgozata. Az ú. n. művelt közönség igényeire tekintő fejtegetés vonzó előadásban oldja fel és világítja meg a kritikai irodalom (főképp Riedl Frigyes) idevágó eredményeit s ezzel nyilván célt is ér, mert elősegíti a nagy epikus műveiben rejlő esztétikum népszerűsítését. A harmadik értekező Harsányi István dolgozata (*Szinyei Gerzson élete és munkái*) ügyesen egyeztetni össze a helyi kegyelet érdekeit a művelődésünk multját vizsgáló szempontokkal. Szinyei Gerzson pályarajza kapcsán nem alapelkül hangsúlyozza e kiváló sárospataki tanár (1836—1919) érdemeit, melyeknek megörökítésére az elhunyt tudós főbb kéziratot műveinek kiadását ajánlja. A nagyhíru főiskola székhelyének értelmisége hihetőleg módot talál rá, hogy e javaslat valóra váljék. *A. B.*

Babits Mihály legújabb lírai kötete (*Sziget és tenger.*) „A művészet különös kompromisszum idő és örökkévalóság között“ — e szavakkal kezdi Babits egyik legutóbbi elmékedését irodalmunk korszerűsége felől. A kritikus, ki a művészet-nyújtotta benyomások tudatosabbá tételére törekszik, a maga munkájában nem egyszer szintén érezheti bizonyos egyezkedés kényszerét: a kompromisszumát a tájékoztató „könyvismertetés“ meg a magasabb igényű műbírálat között. Babits költeményeinek ez új csoportja sem „intézhető el“ bármily aprólékos „beszámolás“-sal: becületes kritikai megbeszélése szélesebb alapvetésű tanulmányt kívánna, mely felvetné líránk utolsó húsz esztendejének minden komoly problémáját; s Babits művészetének gazdagságát, egyre megújuló költői arcát, saját leleményében meg nem rekedő mozgalmasságát leginkább annak megismerése mutathatja, hogy ilyen, a magyar líra jelenével szembenező tanulmány középpontjául kívülé mást valójában elgondolni sem bírunk. Ady e vonatkozásban egészen elszigetelt jelenség: sokat feszegetett „hatása“